

ÖĞRENCİLERİN GÖZÜYLE İMAM HATİP LİSESİ MESLEK DERSLERİ VE MESLEK DERSLERİ ÖĞRETMENLERİ (SİVAS İLİ ÖRNEĞİ)

Mustafa MÜCAHİT*

Öz: Bu makale İmam Hatip Lisesi öğrencilerinin Meslek derslerini öğrenirken bu dersleri ve ders öğretmenlerini nasıl algıladıklarını kendi bakış açılarından değerlendirmeyi konu edinmiştir. Meslek derslerini sevip sevmemeleri, seçmeli olması durumunda nasıl davranacaklarını, ders içeriğinden ne oranda yararlandıklarını, derslerin duygu ve düşüncelerine yansımaları, öte yandan meslek dersleri öğretmenlerinin tutum, davranış ve ders işleme yöntemlerini nasıl değerlendirdikleri, meslek dersleri öğretmenlerini ne oranda örnek aldıkları anket uygulaması yoluyla ortaya konulmuştur. Öğrencilerin bakış açısı ve değerlendirmelerine göre, okudukları meslek dersleri, onların duygu, düşünce ve davranışlarına yeterli düzeyde etkili olmamıştır. Öğrencinin okula aidiyeti, okulu benimseme anlayışı değiştirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Din Eğitimi, İmam Hatip Lisesi, Meslek Dersleri, Öğretmen Tutumları.

According to the Students' Point of View, İmam Hatip High School Vocational Courses and Teachers (Examples of Sivas Province)

Abstract: This article deals with the evaluation of teachers of İmam Hatip High School students. Evaluated how they perceived their teachers when they learned vocational courses from their own point of view. They liked vocational courses, preferences, taking advantage of the content of the course, reflection of lessons on feelings and thoughts and how they evaluated vocational teacher teachers. According to the opinions and evaluations of the students, the vocational courses they are studying do not affect their feelings, thoughts and behavior. The student's feelings of belonging to the school should be changed.

Keywords: Education, Religious Education, İmam Hatip High School, Occupational Courses, Teacher Attitudes.

* Yrd. Doç. Dr., Cumhuriyet Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü, SİVAS.

Kabul Tarihi: 09.01.2017
Yayın Tarihi: 30.06.2017

Giriş

Bireyi hayata hazırlayan okul, onun din konusundaki soru ve ihtiyaçlarını dikkate almak durumundadır. Günümüzde ortaöğretim düzeyinde mesleki din öğretimi İmam Hatip Liselerinde yürütülmektedir. Mesleki din öğretimi, donanımlı bireyler yetiştirerek toplumun din konusunda aydınlatılması, dini ihtiyaçların karşılanması ve din hizmetlerinin yürütülmesi noktasında önemli görevler üstlenmektedir.

İçerisinde bulunduğumuz çağda nitelikli insan yetiştirmek çok önemli hale gelmiştir. Bunda en önemli görev elbette öğretmene düşmektedir. Eğitimin yürütülmesinde temel işleve sahip öğretmenlerin çağın gerektirdiği bilgi, donanım, iletişim ve rehberlik etme gibi birçok özelliğe sahip olması, gelişmelere ve yeniliklere açık ve uyumlu bir niteliği bir araya getirebilmesi, eğitimin başarısını büyük ölçüde etkileyecektir.

İmam Hatip Liselerinde öğrencinin zihninde insana, düşünceye, özgürlüğe, ahlaka ve kültürel değerlere saygıya dayanan bir din öğretimi anlayışı hedeflenmektedir. Öğrencinin dini konuları ve kavramları öğrenirken sorgulayabilmesi, anlamını idrak edip içselleştirebilmesi çok önemlidir. Günümüz insanı, neye niçin inandığını bilmek istemektedir.

İmam Hatip Lisesi öğretim programıyla öğrencilerin Kur'an-ı Kerim'i doğru, güzel okuma, anlama ve yorumlama, Hadis ve Tefsir kaynaklarını kullanma becerisi ile eleştirel düşünebilme, problem çözme, araştırma, bilgi teknolojilerini kullanma hedeflenmektedir. Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, değişim ve sürekliliği algılama, mekân, zaman ve kronolojiyi algılama, sosyal katılım, çevre bilinci kazanma ve çevreyi koruma becerisi yanında temel İslami, insani ve ahlaki değerleri kazandırma da öngörülmektedir. Bütün bu kazanımları sağlamada rolü ve etkisi çok büyük ve önemli olan meslek dersleri öğretmeninin tutum, davranış, iletişim becerileri ile yukarıdaki kazanımları öğrenciye kazandırmada gerekli olan kişisel ve mesleki becerilerin, öğretmenin iletişim içerisinde olduğu muhatabı olan öğrenciler açısından nasıl algılandığı, öğrencinin meslek derslerini ve öğretmenlerini sevmesi, öğrendiklerini içselleştirip hayatına yansıtması açısından önemlidir.

Bu makalemizde, Sivas merkezde bulunan İmam hatip Liseleri ile bazı ilçelerinde okuyan öğrencilerin meslek derslerine yönelik düşüncelerini meslek derslerini sevmeye, zorunlu ya da seçimlik olması, ders içeriğini benimsemesi ile dini duygu ve düşüncelerine yansımaları kendi bakış açılarından ortaya koymaya çalıştık. Yine Meslek dersleri öğretmenlerine yönelik düşüncelerini, onları sevip sevmeme, öğretmenlerin tutum ve davranışları, sempatik ve esprili olmaları, ders işleme yöntemleri, kullanılan araç-gereç ve materyaller açısından değerlendirmelerini tespit ettik. Son olarak öğrencilerin meslek dersleri

öğretmenlerini dini ve ahlaki yaşayışta ne oranda örnek aldıklarını ortaya koymaya çalıştık.

1. Ankete Katılan Öğrencilerle İlgili Sayısal Bilgiler

1.1. Öğrencilerin Okudukları Okulun Bulunduğu Yere Göre Dağılımları

Öğrencilerin gözüyle İmam Hatip Lisesi Meslek Dersleri ve Meslek Derslerini Öğretmenlerinin nasıl algılandığı tespit etmek amacıyla yapmış olduğumuz bu araştırmamızda öncelikle öğrencilerin okudukları okulların bulunduğu il – ilçe merkezlerine göre sayılarını vermek istiyoruz.

Tablo 1. Anket Uygulanan Okullar ve Öğrenci Sayıları

Okul Adları	İl Genel Öğrenci Sayısı		Anket Uygulanan Öğrenci Sayısı				Toplam
	11. Sınıf	12. Sınıf	11. Sınıf		12. Sınıf		
			N	%	N	%	
Sivas Merkez Anadolu İHL	127	154	86	67.71	65	42.20	151
Abdüssamed Bal Anadolu İHL	318	143	69	21.69	68	47.55	137
Merkez Kız Anadolu İHL	321	205	32	0.99	102	49.75	134
Hafik Anadolu İHL	31	25	15	48.38	22	88.00	37
Suşehri Anadolu İHL	94	66	20	21.27	27	40.90	47
Şarkışla Anadolu İHL	69	34	34	49.27	29	85.29	63
Yıldızeli Anadolu İHL	129	80	47	36.43	34	42.50	81
Zara Anadolu İHL	72	73	20	27.77	20	27.39	40
Diğer İlçelerdeki Anadolu İHL	130	90	-	-	-	-	-
Toplam	1292	870	323	25.0	367	42.2	690

Sivas ili ve ilçelerinde bulunan İmam Hatip Liselerinde okuyan 11. ve 12. sınıflardaki toplam öğrenci sayısı 2162 olup bunların % 31.91 oranını oluşturan 690 öğrenciye anket uygulanmıştır. Ancak 50 öğrenci anketin çoğu yerini cevaplamadığı için değerlendirmeye alınmamış toplam 640 öğrencinin cevapları değerlendirilmiştir.

Tablo 2. Anket Uygulanan Okulların Buldukları Yere Göre Dağılımı

	N	%
İl	386	60.3
İlçe	254	39.7
Toplam	640	100.0

Tablo 2. de görüldüğü gibi, anketi uyguladığımız öğrencilerin % 60.3'ü il merkezindeki Abdüssamed Bal Anadolu İHL, Sivas Merkez Anadolu İHL ve Merkez Kız Anadolu İHL Liselerinde okuyan öğrencilerdir. % 39.7'si ise Sivas

iline bağlı ilçelerdeki Hafik Anadolu İHL, Suşehri Anadolu İHL, Şarkışla Anadolu İHL, Yıldızeli Anadolu İHL ve Zara Anadolu İH Lisesinde okuyan öğrencilerden oluşmaktadır.

2. ÖĞRENCİLERİN MESLEK DERSLERİ İLE İLGİLİ DÜŞÜNCELERİ

2.1. Meslek Derslerini Sevip Sevmeme Durumu

İmam Hatip Lisesinde okuyan öğrenci, diğer derslerde olduğu gibi meslek derslerini de sevmesi gerekir. Zira bir ders severek, benimsenerek daha iyi anlaşılabilmekte ve ondan azami derecede istifade etmek mümkün olabilmektedir. Aşağıdaki tabloda öğrencilerin meslek derslerini ne oranda sevdikleri gösterilmiştir.

Tablo 3. Meslek Derslerini Sevip Sevmeme Durumu

DERSLER	Evet		Hayır		Kararsız		Cevap yok		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Kur'an-ı Kerim	562	87.8	35	5.5	42	6.6	1	0.2	640	100
Mesleki Arapça	275	43.0	215	33.6	146	22.8	4	0.6	640	100
Temel Dini Bilgiler	568	88.8	33	5.2	30	4.7	9	1.4	640	100
Siyer	588	91.9	25	3.9	19	3.0	8	1.3	640	100
Fıkıh	522	81.6	47	7.3	59	9.2	12	1.9	640	100
Tefsir	469	73.3	79	12.3	87	13.6	5	0.8	640	100
Karşılaştırmalı Dinler Tarihi	371	58.0	60	9.4	134	20.9	75	11.7	640	100
Hadis	480	75.0	70	10.9	79	12.3	11	1.7	640	100
Akaid ve Kelam	467	73.0	74	11.6	89	13.9	10	1.6	640	100
Hitabet ve Mesleki Uygulama	463	72.9	91	14.2	81	12.7	5	0.8	640	100
İslam Tarihi ve Medeniyeti	392	61.3	61	9.5	120	8.8	67	10.5	640	100

Tablo 3. incelendiğinde meslek derslerini sevip sevmeme konusu üç kategoride ele alınabilir. % 85 ve üzeri şeklinde bir gruplama yapılacak olursa, bu kategoride Siyer % 91.9, Temel Dini bilgiler % 88.8 ve Kur'an-ı Kerim % 87.8 ile yer almaktadır. İkinci sırada % 70 ila % 84 arası oranında bir gruplama yapılabilir. Bu gruba % 81.6 ile Fıkıh, % 75.0 ile Hadis, 73.3 ile Tefsir, % 73.0 ile Akaid-Kelam ve % 72.9 ile Hitabet ve Mesleki Uygulama dersleri dâhil edilebilir. Üçüncü sırada % 61.3 ile İslam Tarihi ve Medeniyeti ve % 58.0 ile Karşılaştırmalı Dinler Tarihi dersleri yer almaktadır. Her ne kadar meslek dersleri içerisinde kategorize edilmese de çoğunlukla meslek dersleri öğretmenleri tarafından okutulduğu için Mesleki Arapça dersini de biz araştırmamızda değerlendirmeye aldık. Bu dersin sevilme oranı % 43.0 ile en düşük durumdadır.

Meslek Dersleri içerisinde Kur'an-ı Kerim'in bu oranda sevilmesi diğer derslere göre normal bir durumdur. Bir Müslüman için Kur'an'ın konumu ve değeri bellidir. Aslında bu oran daha yüksek olmalıdır. Yine İmam Hatip Lisesinin temel dersleri olan Fıkıh, Hadis, Tefsir, Akaid-Kelam ve Hitabet ve Mesleki Uygulama derslerinin sevilme oranı % 70 ile % 84 arası bir durumda olması düşündürücüdür. Zira bu derslerde temel İslami bilgiler verilmekte, bu okulların ana omurgasını bu dersler oluşturmaktadır.

İyi bir din eğitimi almış kişinin nitelikleri arasında, sadece kendi inandığı din hakkında değil, diğer dinler hakkında da bilgi sahibi olması, bilimsel değerlendirmelerde bulunabilmesi sıralanmaktadır. Diğer meslek derslerine göre daha az sevilen Karşılaştırmalı Dinler Tarihi dersinin, İmam Hatip Lisesi öğrencilerinin dini konulara, diğer din, inanç ve yaşayışlara geniş perspektiften bakabilen, hoşgörülü, diğerlerini anlayabilen bir ufuk kazanmasına katkılar sağlaması beklenmektedir (Kaymakcan 2005: 335).

2.2. Öğrenciler İçin Meslek Derslerinin Zorunlu Ya da Seçimlik Bir Ders Oluşu

İmam Hatip Lisesini tercih ederek bu okula gelen öğrencilerin meslek derslerine ne oranda ilgi gösterdikleri, meslek derslerinin tamamına aynı derecede ilgi duyup duymadıkları merak konusu olmuştur. İlkokula başlarken sevinç ve neşeye okula koşan çocukların lise düzeyine geldiklerinde tam tersi bir tavır içerisinde olarak okuldan uzak durmak istedikleri, aynı neşe, sevinç ve istekle okula gelmedikleri bilinmektedir. İşte bu durumda olan öğrencilerin kendilerine bırakılacak olsa meslek derslerini ne oranda seçeceklerini belirlemek üzere meslek dersleri bir tablo halinde verilerek bunları seçip seçmeme konusundaki görüşleri alınmıştır.

Tablo 4. Meslek Dersleri Seçmeli Bir Ders Olsaydı Seçme Durumu

	Evet Seçerdim		Hayır Seçmezdim		Kararsız		Cevap Yok		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Kuran-ı Kerim	519	81.1	79	12.3	35	5.5	7	1.1	640	100
Mesleki Arapça	240	37.5	297	46.4	80	12.5	23	3.6	640	100
Temel Dini Bilgiler	457	71.4	110	17.2	45	7.0	28	4.4	640	100
Siyer	510	79.7	74	11.6	34	5.3	22	3.4	640	100
Fıkıh	428	66.9	129	20.2	50	7.8	33	5.2	640	100
Tefsir	388	60.6	162	25.3	65	10.2	25	3.4	640	100
Karşılaştırmalı Dinler Tarihi	333	60.6	138	21.6	96	15.5	73	11.4	640	100
Hadis	397	62.0	132	20.6	83	13.0	28	4.4	640	100
Akaid ve Kelam	394	61.6	139	24.7	84	13.1	23	3.6	640	100
Hitabet ve Mesleki Uygulama	373	58.3	149	24.8	86	13.4	22	3.4	640	100
İslam Tarihi ve Medeniyeti	362	56.6	125	19.5	91	14.2	62	9.7	640	100

Tablo 4. de görüldüğü gibi, Kur'an-ı Kerim % 81.1 ve Siyer % 79.7 ile en çok tercih edilen dersler olurken Arapça hariç diğer derslerin oranları birbirlerine çok yakın olup, hayır ve kararsızlar toplandığında yaklaşık öğrencilerin % 40'ı seçmeli olması durumunda bu dersleri seçmeyeceklerini ifade etmektedirler. Oysa İmam Hatip Liselerini diğer okullardan ayıran özellik sözü edilen derslerin okutulmasıdır. Arapça dersinin % 37.5 oranında çıkması sevilmesiyle dengeli fakat üzerinde düşünülmesi gereken bir durumdur. Günümüzde yabancı bir dil öğrenmenin gerekliliği ortada iken ve yine meslek derslerinin önemli bir kısmının kaynakları ve hatta içeriği Arapça ile bağlantılı iken dersin bu kadar az sevilmesi ve tercih edilmesi kabul edilemez bir durumdur.

Arapça öğretiminde, bu dersi sevdirmek, daha fazla ilgi görmesini ve öğrenilmesini sağlamak için; Arapça öğretiminde öğrenci merkezli yaklaşım esas alınarak öğrencilerin aktif katılımı sağlanmalı, dilin öğretilmesinde dört temel yaklaşım (dinleme-konuşma-okuma-yazma) birlikte öğretilmeli, derste Arapça iletişim kurmaya özen gösterilmeli, öğrencilerin kendi aralarında dili kullanmaları teşvik edilip cesaretlendirilmelidir (Aydm 2011: 18).

2.3. Ders İçeriği İle İlgili Görüşleri

İnsan çocukluğundan itibaren Allah'ı, çevresinin ve özellikle de ailesinin kendisine vermiş olduğu şekilde tasavvur ve idealize eder. Genel olarak ferdi katkısıyla birlikte, çevrenin eğitimine dayanan Allah tasavvuru yanında daha oluşumunu tamamlamamış veya uydurulmuş tasavvurlara da rastlanabilmektedir (Yavuz 1987: 168). İnsan, her şeyi bilen ve her şeye gücü yeten, tabiatüstü bir gerçekliğe sahip olan bir Allah'ın var olduğuna inanır. İman bir güvenme, yakınlaşma, ümitle bağlama durumudur. İmana konu olan objenin varlığının da insan için bir iç huzur, güven ve tatmin sağlaması, bunun fonksiyonel güç ve etkinliğini ortaya koyar. Burada varlığna inanılan ilahi gerçeklik, insan için bir dayanak olmakta, dolayısıyla ona güven ve ümitle bağlılık sunulmakta ve kişisel bir kanaatle kesinlikle doğruluğu kabul edilmektedir (Hökelekli 2005: 158).

İmanın asıl konusu, zatı, sıfatları ve fiilleriyle Allah'tır. Allah, mümin için en yüce varlık olmasını yanında derin özlemlerinin son sınırı ve varoluşunun tamamlanması için kendisine güvenip bağlandığı hakikattir. Dolayısıyla iman, daimi ve değişmez 'zihni kesin bir kanaat', bir 'itaat ve teslimiyet' ve bir 'güven ve sevgi' bağı (Hökelekli 2005: 159) olarak ifade edilebilir.

İnsanın Allah'ı her şeye gücü yeten, her şeyi bilen, dilediği anda insanı dert ve sıkıntılardan kurtarabilecek güç ve kudrete sahip olarak düşünür ve inanır. İşte böyle bir inanç insana güven verir, onu karamsarlıktan uzaklaştırır. Bireyin geleceğe ümitle bakmasını ve sabırlı olmasını sağlar. Olumlu istek ve

arzularının Allah tarafından karşılanacağını düşünerek rahatlar ve huzur bulur (Peker 2013: 245).

Allah, ümitsizlik, sıkıntı, bunalma, korku ve endişe durumlarında insana yardım edecek bir güç olmasının yanında sevinç ve mutluluk anlarında da insanın şükran ve sevgi ifadelerini sunabileceği ilahi bir güçtür. Böylece insan hem duygusal taşkınlık hem de çöküntü durumlarından kurtularak dengeli bir kişilik ve özellik kazanır (Peker 2013: 245). Öğrencide sağlam bir inanç oluşturma sorumluluğuna sahip olan meslek dersleri öğretmenin bu konudaki başarı düzeyini öğrenmek istedik.

2.3.1. Allah İncancının Oluşmasında, Allah'ı Tanımada Meslek Derslerinin Etkisi

Öğretmenin öğrenciye davranışı ve tutumu bazen tepkiyle karşılaşır. Bu tepki zaman zaman artarak sevgisizliğe, hatta nefrete dönüşebilir. Buda öğrencinin okula, okuldaki eğitime ve eğitimin içeriğine de yansır. İşte öğretmene tepkiyi ölçmek amacıyla Allah incancının oluşmasında, Allah'ı tanımada Meslek derslerinin öğrenciye yardımcı olup olmadığını belirlemek üzere; *Meslek dersleri Allah incancının oluşmasında, Allah'ı tanımada size yeterince yardımcı oldu mu?* şeklinde bir soru yöneltilmiştir.

Tablo 5. Allah İncancının Oluşmasında ve Allah'ı Tanımada Meslek Derslerinin Etkisi

	N	%
Cevap yok	2	.3
Evet	524	81.9
Hayır	42	6.6
Kararsızım	72	11.3
Toplam	640	100.0

Tablo 5. incelendiğinde % 81.9 oranında öğrenci bu soruya *evet* cevabını verirken, *hayır* ve *kararsızların* toplamı % 17.9 olmuştur. Meslek derslerinin Allah incancının oluşmasında ve Allah'ı tanımada yardımcı olmadığı şeklindeki bir anlayış, kanaatimize göre öğretmen ve okula gösterilen tepkiden kaynaklanmaktadır. Çünkü dört yıl alınan eğitimin, okunan meslek derslerinin mutlaka kişiyi etkilemesi gerekir. Öğrenci ne kadar donanımlı olarak gelirse gelsin bu eğitimin onun bilgilerini destekleyip pekiştirmesi zorunlu bir durumdur.

2.4. Meslek Derslerinin Dini Duygu, Düşünce ve Davranışa Yansıması

Öğretmenin bireysel özellikleri, dersi işlerken kullandığı öğretim stratejileri, yöntem ve teknikleri sınıf yönetimini etkileyen durumlardır. Beş boyutta ele alınan sınıf yönetimi etkinliklerinin bir boyutu da davranış düzenlemeleridir. İstenilen davranışların kazandırılması, istenilmeyen davranışların önceden tahmin edilerek gerekli önlemin alınması (Demirel 2011: 188), öğretmenden beklenen bir husustur. İmam Hatip Lisesinde öğretimi yapılan meslek dersleri bir bütün olarak öğrencinin hayatında ne oranda etkili olmaktadır? Hayatı anlamlandıran, yaşayış ve davranışta müslüman bireye yol gösteren, inanç, ibadet ve sosyal hayatı düzenleyen dinin temel dayanaklarını ve kaynaklarını oluşturan ilimler vardır. İşte İmam Hatip Lisesinde okutulan Tefsir, Hadis, Akaid-Kelam, Fıkıh, Siyer vd. dersler bu temel İslam bilimleridir. Lise düzeyinde verilmekte olsa da bireyin müslümanca yaşamasını sağlayacak düzeyde bilgi aktarımı yapıldığı için verilen eğitim öğrencinin duygu ve düşünce dünyasına ne oranda yansımakta, birey onu ne kadar içselleştirerek hayata geçirebilmektedir? Öğretmen burada üzerine düşen rolü oynamış mıdır? İşte bu sorulara cevap olmak üzere meslek derslerinin yatay olarak tamamının içeriği, dikey olarak dört yıl boyunca görülen eğitimin neticesi olarak öğrencilere, *Meslek Derslerinin Dini Duygu, düşünce ve davranışlarınızda etkili olduğunu düşünüyor musunuz?* diye bir soru yönelttik.

Tablo 6. Meslek Derslerinin dini duygu, Düşünce ve Davranışa Etkisi

	N	%
Cevap Yok	109	17.0
Evet	461	72.0
Hayır	23	3.6
Kararsızım	47	7.3
Toplam	640	100.0

Tablo 6.'ya göre araştırmamıza katılan öğrencilerin % 72.0'si bu soruyu olumlu cevaplandırarak evet demiştir. Hayır % 3.6 ve kararsız % 7.3 oranındadır. Öğrencilerin % 17.0'si bu sorumuzu cevapsız bırakmıştır. Olumlu cevap vermeyenlerin toplamı % 28.0 olup bu üzerinde durulması gereken bir konudur.

Meslek derslerine öğrencilerin bakış açısının ortaya çıktığı bu tabloya göre, okumuş oldukları bu dersler dini, duygu, düşünce ve davranışlarına beklenen oranda etkili olmadığı kanaatini ortaya çıkmaktadır. Öğrencinin okula aidiyet ve benimseme anlayışı değişmeli, meslek dersleri öğretmenleri, okutulan bu derslerin geçer not almanın ötesinde bireyin dünya ve ahiret hayatını ilgilendiren bilgileri içerdiğinin üzerinde daha fazla durmalıdır.

3. Öğrencilerin Meslek Dersleri Öğretmenleri Hakkındaki Düşünceleri

3.1. Meslek Dersleri Öğretmenlerini Sevip Sevmeme Durumu

İnsanları birbirine yakınlaştıran, görünmez bağ denilebilecek olan duygu sevgidir. Canlılar arasında çekimi sağlayan şey olan sevgiye ümit de eklendiğinde bu, insanı harekete geçirir, yaşama sevincini artırarak motivasyon sağlar. Pozitif duyguların en önemlilerinden sayılan sevgi ve ümit beraberliği, sevgiyi artırıcı etki yapar. Eğer insanın karşısındaki birey sevgi nesnesi olursa ortaya empati çıkar. Bu ise sevgiyi artırarak dostluğun doğmasını sağlar. Sevgi üzüntü duygusuyla birleştiği an acıma, sahiplenme hisleri oluşur (Tarhan 2014: 65).

İnsanda en iyiyi, mükemmeli sevme eğilimi vardır. Gelişim sürecinde yaşayan insanı ilerleten şey, güzel olanı sevme duygusudur. Sevme duygusu geliştirilebilir de köreltilebilir de. Önemli olan sevgi nesnesidir. Sadece sevgi dolu olmak değil, doğru olan iyiyi ve güzeli sevebilmektir. İnsanlar arasındaki muhabbetin artması, sevgi davranışlarının karşılık görmesine bağlıdır. Muhataba içtenlik ve samimiyetle davranmak, duyguları pekiştiren örnekler sergilemek gereklidir. Ancak karşılık görmediğinde sevgi söner. Bunun için sürekli beslenmesi gereklidir (Tarhan 2014: 71).

Sevginin dağılımı; insanın kendi varoluşunu, evrendeki konumunu, evrensel bütünlük içerisindeki yerini bilmesine bağlı olarak bütün sevgi taşlarını yerli yerine oturtmasıyla sağlanır. Sevginin karşılıklı ve uzun süreli olması için duyulan hissin kişinin karakterine yönelik olması, sevgiyi daha kalıcı kılacaktır. Bunun yanında insanlar arasında iletişimin devam edebilmesi için duyguların muhabataba mutlaka aktarılması gerekir. Sevginin davranışlarla çok yakın ilişkisi olup, bir davranışı benimsemek için öncelikle o davranışın sevebilir bir duruma gelmesi gerekmektedir. Sevgi değerlerle birleştiği anda eyleme dönüşür. Değerler insan davranışlarında çok belirleyici olduğu için iyi değerleri benimseyen kişi iyi, kötü değerleri benimseyen kişi kötü işlere yönelir. Bu nedenle değerler insan davranışlarında belirleyicidir. İnsanın duygularını fark etmesi, doğru değerler seçmesi ve iyi davranışlarda bulunması birbirini izleyen basamaklar durumundadır (Tarhan 2014: 71-75).

İşte İmam Hatip Lisesinde okuyan, duygu, düşünce ve davranışlarında İslami ölçülere sahip olması beklenen bir gencin, fitratında var olan sevgi duygusunu öğretmene yönlendirmesi hayatına çizeceği rotayı belirleyecek, öğretmenden göreceği karşılıklı sevgiyle birlikte dersleri benimseyecek, sevecek ve başarısını daha da arttıracaktır. Öğretmen de üstlendiği 'yapıcı rolü' sayesinde derste sınıfı kendi etrafında toparlayarak öğrencilerin gelişimlerini sağlama gerçekleştirecektir (Demirel: 2011: 185). Bunu başarmak, öğretmenin sevilmesiyle mümkün olacaktır. Bunun için araştırmamızda öğrencilerin meslek dersleri öğretmenini ne oranda sevdiğini belirlemek istedik. Aşağıdaki tabloda bu durumu tespit etmeye çalıştık.

Tablo 7. Meslek Dersleri Öğretmenini Sevip Sevmeme Durumu

Meslek dersleri öğretmenini sevip sevmeme	Evet		Hayır		Kararsız		Cevap yok		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Kur'an-ı Kerim	454	70.9	125	19.5	58	9.1	3	0.5	640	100
Mesleki Arapça	397	62.0	157	24.5	80	12.5	6	0.9	640	100
Temel Dini Bilgiler	425	66.4	95	14.8	77	12.0	43	6.7	640	100
Siyer	473	73.9	75	11.7	52	8.1	40	6.3	640	100
Fıkıh	456	71.3	94	14.7	56	8.8	34	5.3	640	100
Tefsir	439	68.6	129	20.2	62	9.7	10	1.6	640	100
Karşılaştırmalı Dinler Tarihi	366	57.2	83	13.0	110	17.2	81	12.7	640	100
Hadis	426	66.6	110	17.2	64	10.0	39	6.1	640	100
Akaid ve Kelam	461	72.0	105	16.4	62	9.7	12	1.9	640	100
Hitabet ve Mesleki Uygulama	471	73.6	94	14.7	64	10.0	11	1.7	640	100
İslam Tarihi ve Medeniyeti	350	54.7	100	15.6	112	17.5	78	12.2	640	100

Tablo 7.'de görüldüğü gibi meslek dersleri öğretmenleri ortalama % 67.0 gibi bir oranda sevilmektedir. Öğretmeni sevme konusunda ders bazında ki kare testine göre istatistiksel olarak anlamlı bulunan ders öğretmenleriyle ilgili verileri sunmak istiyoruz.

Tablo 8. Kur'an-ı Kerim Dersi Öğretmeninin Okulun Bulunduğu Yere Göre Sevilme Durumu						
		Cevap yok	Seviyorum	Sevmiyorum	Kararsızım	Toplam
İl	N	1	253	90	42	386
	%	0.3	65.5	23.3	10.9	100.0
İlçe	N	2	201	35	16	254
	%	0.8	79.1	13.8	6.3	100.0
Toplam	N	3	454	125	58	640
	%	0.5	70.9	19.5	9.1	100.0

Tablo 8.'de görüldüğü gibi Kur'an-ı Kerim dersine giren öğretmenler il merkezinde % 65.5 oranında sevilirken, ilçelerde % 79.1 oranında sevilmektedir. İl merkezindeki okullarda bu ders daha tecrübeli, varsa hafız ya da okuyuşu daha düzgün öğretmenler tarafından okutulmaktadır. İlçelerde ise öğretmenlerimiz daha genç ve az tecrübelilerden oluşmaktadır. İlde çalışan öğretmenlerin tecrübenin verdiği anlayışla öğrenciyi daha iyi öğretmek amacıyla derse yoğunlaşması ve geleneksel yöntemleri kullanması daha az sevilmesine neden olduğu söylenebilir. Ki kare testinin sonucu da ($p=,001$, $p<,05$) bu anlamlılığı ortaya çıkarmaktadır.

Okulun bulunduğu yere göre farklılık oluşturan bir diğer ders Tefsir'dir.

		Cevap yok	Seviyorum	Sevmiyorum	Kararsızım	Toplam
İl	N	6	244	92	44	386
	%	1.6	63.2	23.8	11.4	100.0
İlçe	N	4	195	37	18	254
	%	1.6	76.8	14.6	7.1	100.0
Toplam	N	10	439	129	62	640
	%	1.6	68.6	20.2	9.7	100.0

Tablo 9.'a göre bu dersin öğretmenini ilde okuyan öğrencilerin % 63.2'si, ilçedeki öğrencilerin de % 76.8'i sevmektedir. Kur'an-ı Kerim dersi için söylediğimiz tespitler bu ders için de geçerlidir. Öğrenciyle iletişim kurmada daha becerikli ve yeniliklere açık olan genç öğretmenler ilçelerde daha çok sevilmetedir. Ki Kare testi ($p=,004$, $p<,05$) bu anlamlılığı ifade etmektedir.

Öğrencinin okuduğu sınıfa göre öğretmenini sevdiği derslerle ilişkisi anlamlı ve farklı bulunan dersler Arapça ve Akaid-Kelam dersleridir.

		Cevap yok	Seviyorum	Sevmiyorum	Kararsızım	Toplam
11. sınıf	N	2	162	87	37	288
	%	0.7	56.3	30.2	12.8	100.0
12. sınıf	N	4	235	70	43	352
	%	1.1	66.8	19.9	12.2	100.0
Toplam	N	6	397	157	80	640
	%	0.9	62.0	24.5	12.5	100.0

Öğrencini okuduğu sınıfa göre sevdiği derslerin öğretmenleri arasında ilk olarak Arapça dersi öğretmeniyle ilgili değerlendirmeyi vermek istiyoruz. Tablo 10.'a göre 11. Sınıfta okuyan öğrencilerin % 56.3'ü, 12. Sınıfta okuyan öğrencilerin de % 66.8'i Arapça dersinin öğretmenini sevdiğini ifade etmektedir. Bu sayısal farklılık anlamlılığı göstermektedir. Ki kare testinin verileri de ($p=,018$, $p<,05$) bunu ortaya çıkarmaktadır. Arapça dersini okutan öğretmenin diğer dersleri okutuyor olması, ya da okulu bitirme noktasına gelen öğrencilere daha toleranslı olması bu farklılığın nedeni olduğu düşünülmektedir.

Öğrencinin okuduğu sınıf ile öğretmenini sevdiği dersler arasındaki ilişkinin anlamlı bulunduğu derslerden birisi de Akaid -Kelam dersidir.

		Cevap yok	Seviyorum	Sevmiyorum	Kararsızım	Toplam
11. sınıf	N	4	223	46	15	288
	%	1.4	77.4	16.0	5.2	100.0

12. sınıf	N	8	238	59	47	352
	%	2.3	67.6	16.8	13.4	100.0
Toplam	N	12	461	105	62	640
	%	1.9	72.0	16.4	9.7	100.0

Tablo 11.'e göre 11. Sınıfta okuyan ve anketimizi cevaplandıran öğrencilerin % 77.4'ü, 12. Sınıfta okuyan öğrencilerin de % 67.6'sı bu dersin öğretmenini sevdiğini ifade etmektedir. Bu iki oran arasındaki farklılık ki kare testi sonucuna göre ($p=,003$, $p<,05$) anlamlı görülmektedir. Bu farklılık dersin okutulduğu 11.sınıfta öğretmenin akaid gibi kişinin inancını ilgilendiren bir dersin önemini iyi kavratmış ve daha sevecen bir yaklaşım sergilemesinden kaynaklanabilir.

İmam Hatip Liselerinde uygulanan Anadolu ve normal programlara göre meslek derslerini okutan öğretmenlerin sevilme verileri şöyledir:

		Cevap yok	Seviyorum	Sevmiyorum	Kararsızım	Toplam
Anadolu	N	23	212	68	47	350
	%	6.6	60.6	19.4	13.4	100.0
Normal	N	20	213	27	30	290
	%	6.9	73.7	9.0	10.4	100.0
Toplam	N	43	425	95	77	640
	%	6.7	66.4	14.8	12.0	100.0

Tablo 12.'ye göre Temel Dini Bilgiler dersini okutan öğretmen Anadolu programı uygulanan kısımdaki öğrencilerin % 60.6'sı tarafından sevilirken normal kısımda okuyan öğrencilerin % 73.7'si tarafından sevilmiştir. Ki Kare testi sonucunda ($p=,001$, $p<,05$) iki değişken arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu ortaya çıkmıştır. 9. Sınıfta okutulan bu dersin öğretmenin normal kısımda okuyan öğrenciler tarafından daha fazla sevilmesi, bu öğrencilerin meslek derslerine daha çok yoğunlaşmasına karşın, sınavla bu okullara gelen ve Anadolu kısmında okuyan öğrencilerin kültür derslerine daha çok yoğunlaşmış olmasından kaynaklanabilir.

Okulda uygulanan Anadolu ve normal İmam hatip Lisesi programlarına göre öğretmeni sevilen derslerin bu programla ilişkisi istatistiksel olarak anlamlı görülen dersler Karşılaştırmalı Dinler Tarihi ve İslam Tarihi ve Medeniyeti'dir.

Tablo 13. Karşılaştırmalı Dinler tarihi Dersi Öğretmeninin Okulun Türüne Göre Sevilme Durumu						
		Cevap yok	Seviyorum	Sevmiyorum	Kararsızım	Toplam
Anadolu	N	46	169	58	77	350
	%	13.1	48.3	16.6	22.0	100.0
Normal	N	35	197	25	33	290
	%	11.8	68.2	8.7	11.4	100.0
Toplam	N	81	366	83	110	640
	%	12.7	57.2	13.0	17.2	100.0

Tablo 13.'e göre bu dersin öğretmeni Anadolu kısmında okuyan öğrencilerin % 48.3'ü tarafından sevilirken normal kısımda okuyanların % 68.2'i tarafından sevilmiştir. Bu da ki kare testine göre ($p=,000$, $p<,05$) anlamlı bir farklılığı göstermektedir.

Karşılaştırmalı Dinler tarihi dersi 12. Sınıfta okutulan bir derstir. Son sınıfta okuyan öğrencilerin üniversite sınavına hazırlanmaları ve Anadolu kısmında okuyan öğrencilerden daha çok beklentiye girmiş olmaları meslek derslerin ve dolayısıyla öğretmenlerine karşı tutumun farklılaşmasına yol açacaktır.

Tablo 14. İslam Tarihi ve Medeniyeti Dersi Öğretmeninin Okulun Türüne Göre Sevilme Durumu						
		Cevap yok	Seviyorum	Sevmiyorum	Kararsızım	Toplam
Anadolu	N	47	162	65	76	350
	%	13.4	46.3	18.6	21.7	100.0
Normal	N	31	188	35	36	290
	%	10.4	65.1	12.1	12.5	100.0
Toplam	N	78	350	100	112	640
	%	12.2	54.7	15.6	17.5	100.0

İslam Tarihi ve Medeniyeti dersi de Dinler Tarihi dersi gibi 12. Sınıfta okutulmaktadır. Dinler Tarihi dersi için yaptığımız yorumun bu ders için de geçerli olduğunu düşünmekteyiz. Nitekim bu dersin öğretmeni tablo 14.'e göre Anadolu kısmında okuyan öğrencilerin % 46.3'ü, normal kısımda okuyan öğrencilerin de % 65.1'i tarafından sevilme ve ki kare testine göre ($p=,000$, $p<,05$) aralarındaki bu farklılık anlamlı görülmektedir.

3.2. Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Tutum ve Davranışlarının Öğrenciler Üzerindeki Etkisi

Öğretmenin sınıftaki rollerinden birisi, sınıfta oluşturacağı atmosfer ve normatif yapı sayesinde öğrenmeyi sağlamadır (Demirel: 2011: 184). Bunun için öğretmen sahip olduğu coşku ve içtenliğiyle dersine ilgi ve merak

Cevap yok	0	0	2	0.8	0	0	2	0.6	0	0	2	0.7	2	0.6	0	0
Evet	168	43.5	135	53.1	150	52.1	153	43.5	162	46.3	141	48.4	165	49.1	138	45.2
Hayır	129	33.4	70	27.6	91	31.6	108	30.7	111	31.7	88	30.4	99	29.5	100	33.0
Kararsız m	89	23.1	47	18.5	47	16.3	89	25.3	77	22.0	59	20.4	70	20.8	66	21.8
Toplam	386	100.0	254	100.0	288	100.0	352	100.0	350	100.0	290	100.0	336	100.0	304	100.0

Tablo 16.'ya göre *Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Ders Esnasındaki Tutum ve Davranışları Derse İlgini Artırıyor mu?* sorusuna il merkezinde öğrenim gören öğrencilerin % 43.5'i olumlu, % 33.4'ü olumsuz cevap vermiş ve % 23.1'i kararsız olduğunu belirtmiştir. İlçelerde okuyan öğrencilerin ise % 53.1'i olumlu, % 27.6'sı olumsuz cevabını vermiş ve % 18.5'i kararsız olduğunu belirtmiştir. Ki kare sonucu ($p = ,026$, $p < ,05$) anlamlı görülmektedir. Öğretmenle daha samimi ve içten ilişki kurmak ilçede daha kolay olması, ilçelerde çalışan meslek dersleri öğretmenlerinin daha genç olmaları, bu nedenle ders esnasında daha anlayışlı, adaletli ve idealist olmaları dolayısıyla öğrenciyle daha kolay empati kurabileceklerinden öğrenciyle aralarındaki iletişim daha sıcak ve samimi olacaktır. Dolayısıyla il merkezine göre ilçelerde okuyan öğrencilerin evet cevaplarındaki farklılık anlamlı görülmektedir.

11. Sınıfta okuyanların % 52.1'i yukarıdaki soruya evet cevabını verirken % 31.6'sı hayır ve % 16.3'ü kararsız cevabını vermektedir. 12. Sınıfta okuyan öğrencilerin % 43.5'i evet, % 30.7' si hayır cevabını vermiş ve % 25.3'ü kararsız olduğunu belirtmiştir. Bu verilere göre ki kare testinin sonucu ($p = ,017$, $p < ,05$) anlamlı çıkmaktadır. 12. Sınıfta okuyan öğrencilerin, meslek dersleri öğretmenin ders esnasında tutum ve tavırlarının derse ilgiyi artırdığı sorusuna daha az oranda olumlu cevap vermelerinin nedeni, artık okulu bitirme aşamasına gelen öğrencilerin öğretmenlerini daha adil, samimi, içten ve anlayışlı tutum takınmaları beklentisi içerisinde olmalarından kaynaklanabilir.

Tabloya göre Anadolu kısmında okuyan öğrencilerin % 46.3'ü soruya olumlu cevap verirken % 31.7'si olumsuz cevap vermiş ve % 22.0'si kararsız olduğunu belirtmiştir. Normal kısımda okuyanların ise % 48.4'ü olumlu, 30.4'ü olumsuz cevap vermiş ve % 20.4'ü kararsız kaldığı cevabını vermiştir. Ki kare testi sonucuna göre ($p = ,682$, $p > ,05$) her iki tür arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır.

Meslek dersleri esnasında öğretmenin tutum ve tavırlarının derse ilgiyi artırmasının öğrencinin cinsiyetine göre dağılımı incelendiğinde, erkek öğrencilerden % 49.1'i sorumuza evet, % 29.5'i hayır demekte ve % 20.8'i

kararsız olduğu şeklindedir. Bayan öğrencilerin ise % 45.2'si evet, % 33.0'ü hayır demektedir ve % 21.8'i kararsız olduğunu belirtmektedir. Erkek ve bayan öğrenciler arasındaki farklılık ki kare testi sonucuna göre ($p = .658$, $p > .05$) anlamlı görülmemektedir.

3.3. Meslek dersleri Öğretmenlerinin Çevrelerine Karşı Sempatik ve Esprili Olmaları

Öğretmenin çevresel rolleri arasında sayılan bir özelliği de sevecen, esprili olmalarıdır (Sarpkaya 2005: 63). Coşkulu, içten ve esprili öğretmenler öğrencilere güven verir ve dersi anlatırken esprileriyle öğrencileri canlı tutarlar (Demirel 2011: 189).

Tablo 172. Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Çevrelerine Karşı Sempatik ve Esprili Olmaları

	N	%
Cevap yok	3	.5
Evet	315	49.2
Hayır	185	28.9
Kararsızım	137	21.4
Toplam	640	100.0

Araştırmamıza katılan Sivas ili ve ilçelerinde öğrenim gören İmam Hatip Lisesi öğrencilerinin, derslerine giren meslek dersleri öğretmenlerinin kişisel özelliklerini değerlendirme konularından birisi de öğretmenlerin çevrelerine karşı sempatik ve esprili olup olmadıklarıdır. Tablo 17.'ye göre öğrencilerin % 49.2'si öğretmenlerin çevrelerine karşı sempatik ve esprili olduğunu düşünmektedir. Bu konuda % 28.9'u olumsuz düşünmekte ve % 21.4'ü ise kararsız olduğunu belirtmektedir. Kararsızları olumsuz düşünenlerle birlikte değerlendirdiğimizde yaklaşık olarak öğrencilerin yarısı olumlu, diğer yarısı olumsuz bir kanaate sahip durumdadır.

3.4. Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Dersi Sınıfın Katılımıyla İşlemelerinin Derse İlgili Gösterilmesiyle İlişkisi

Öğretmenin benimsemesi gereken bilgilerden birisi de kitle psikolojisini ve bireyin topluluk içerisindeki davranışlara yönlendiren etkenleri tanımasıdır. Bu onun yapıcı rollerinden birisidir (Demirel 2011: 185, Kıncal 2009: 36) . Böylece öğretmen sınıftaki bütün öğrencileri derse katarak öğrenmeyi sağlayabilecektir.

Tablo 18. Meslek Dersi Öğretmeninin Dersi Sınıfın Katılımıyla İşlemeleri

	N	%
Cevap yok	10	1.6
Evet	357	55.8
Hayır	183	28.6
Kararsızım	90	14.1
Toplam	640	100.0

Tablo 18. incelendiğinde dersin monotonluktan uzak ve sınıfın katılımıyla işlenilmesinin derse ilgiyi artırdığı görülmektedir. Zira öğrenciler *Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Dersi Sınıfın Katılımıyla İşlemeleri Derse İlgini Artırıyor mu?* sorusuna % 55.8 oranında evet cevabını vermiştir. Hayır diyenlerin oranı % 28.6 olurken kararsızım diyenler % 14.1 oranındadır. Bu sonuçlar bizi meslek dersleri öğretmenlerinin ders işleniş yöntem ve tekniklerini gözden geçirmeleri gerektiği neticesine götürmektedir.

Meslek Dersi Öğretmeninin Dersi Sınıfın Katılımıyla İşlemelerinin Değişkenlerle İlişkisi

Tablo19. Meslek Dersi Öğretmeninin Dersi Sınıfın Katılımıyla İşlemelerinin Değişkenlerle İlişkisi																
	Okulun bulunduğu yer				Okuduğu Sınıf				Okul Türü				Öğrencinin Cinsiyeti			
	İl		İlçe		11. Sınıf		12. Sınıf		Anadolu		Normal		Bay		Bayan	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Cevap yok	5	1.3	5	2.0	4	1.4	6	1.7	7	2.0	3	1.0	6	1.8	4	1.3
Evet	198	51.3	159	62.6	165	57.3	192	54.5	188	53.7	169	58.1	187	55.7	170	55.8
Hayır	125	32.4	58	22.8	76	26.4	107	30.4	106	30.3	77	26.6	92	27.4	91	30.0
Kararsızım	58	15.0	32	12.6	43	14.9	47	13.4	49	14.0	41	14.2	51	15.2	39	12.9
Toplam	386	100.0	254	100.0	288	100.0	352	100.0	350	100.0	290	100.0	336	100.0	304	100.0

Tablo 19.'a göre *Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Dersi Sınıfın Katılımıyla İşlemeleri Derse İlgini Artırıyor mu?* sorusuna il merkezinde öğrenim gören

öğrencilerin % 51.3'ü olumlu, % 32.4'ü olumsuz cevap vermiş ve % 15.0'i kararsız olduğunu belirtmiştir. İlçelerde okuyan öğrencilerin ise % 62.6.1'si olumlu, % 22.8'i olumsuz cevabını vermiş ve % 12.6'sı kararsız olduğunu belirtmiştir. Ki kare sonucu ($p=,024$, $p<,05$) anlamlı görülmektedir. Bu sonuçlara göre il merkezindeki öğretmenlerin dersleri sınıfın katılımıyla işlemeye daha az başvurdukları anlaşılmaktadır. Bu durum doğal olarak il merkezindeki öğrencilerin derse olan ilgisini azaltmaktadır.

11. Sınıfta okuyanların % 57.3'ü bu soruya evet cevabını verirken % 26.4'ü hayır ve % 14.9'u kararsız cevabını vermektedir. 12. Sınıfta okuyan öğrencilerin % 54.5'i evet, % 30.4'ü hayır cevabını vermiş ve % 13.4'ü kararsız olduğunu belirtmiştir. Bu verilere göre ki kare testinin sonucu ($p=,686$, $p>,05$) anlamlı çıkmamaktadır.

Anadolu kısmında okuyan öğrencilerin % 53.7'si olumlu cevap verirken % 30.3'ü olumsuz cevap vermiş ve % 14.0'ü kararsız olduğunu belirtmiştir. Normal kısımda okuyanların ise % 58.1'i olumlu, 26.6'sı olumsuz cevap vermiş ve % 14.2'si kararsız kaldığı cevabını vermiştir. Ki kare testi sonucuna göre ($p=,806$, $p>,05$) her iki tür arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır.

Tabloya göre araştırmaya katılan erkek öğrencilerden % 55.8'i evet, % 27.4'ü hayır demekte ve % 15.2'si kararsız olduğu belirtmektedir. Bayan öğrencilerin ise % 55.8'i evet, % 30.0'ü hayır demekte ve % 12.9'u kararsız olduğunu belirtmektedir. Erkek ve bayan öğrenciler arasındaki farklılık ki kare testi sonucuna göre ($p=,919$, $p>,05$) anlamlı görülmemektedir.

3.5. Meslek Derslerinin İşleniş Yöntemleriyle İlgili Öğrencilerin Görüşleri

Eğitim ve öğretim faaliyetinin temelini oluşturan okulda verilen derslerin her birinin ve hatta her konunun ayrı ve özel bir işleniş teknik ve yöntemi vardır. Özellikle mesleğe ve yüksek öğrenime hazırlayan İmam Hatip Liselerinin ders programları incelendiğinde, sözü edilen işleniş yöntem ve tekniklerinin çeşitliliği ve önemi ortaya çıkmaktadır. Dinleme, okuma ve ezbere de dayanan Kur'an-ı Kerim, usul ağırlıklı Tefsir, Hadis, Fıkıh, tarihsel yöntemin kullanıldığı Siyer, İslam Tarihi ve Medeniyeti, iletişimin gerekli olduğu Hitabet ve Mesleki Uygulama, dil öğretim kurallarının geçerli olduğu Arapça, felsefe, mantık ve düşünce metodolojisine bağlı Akaid-Kelam, bunun yanında Temel Dini Bilgiler ve Karşılaştırmalı Dinler Tarihi gibi birden çok alanla ilgili derslerin işlenişinde öğrenciyi motive etmek, memnun etmek ve bu sürecin sonunda istenen verimi elde etmek elbette gayret ve çabayı gerektirmektedir.

Meslek dersleri öğretmenin sınıfıta eğitim öğretime ilişkin üstlenmiş olduğu rolleri gerçekleştirirken sahip olması gereken mesleki niteliklerden birisi de öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanmasıdır (Demirel 2011: 189,

Kıncal 2009: 40). Buna göre dersin anlatımında çok önemli görevlerden birisi veya birincisi, öğretmenin dersin konusuna uygun yöntem ve teknikleri doğru olarak seçmesi ve uygulamasıdır.

Tablo20. Meslek Derslerinin İşleniş Yöntemlerinden Öğrencilerin Memnuniyet Durumu

	Memnun		Memnun değil		Kararsız		Cevap yok		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Kur'an-ı Kerim	394	61.2	200	31.3	45	0.7	1	0.2	640	100
Mesleki Arapça	274	42.8	276	43.1	87	13.6	3	0.5	640	100
Temel Dini Bilgiler	399	62.4	101	15.8	93	14.6	46	7.2	640	100
Siyer	454	70.9	89	13.9	57	8.9	40	6.3	640	100
Fıkıh	418	65.3	112	17.5	71	11.1	39	6.1	640	100
Tefsir	402	62.8	166	25.9	66	10.3	6	0.9	640	100
Karşılaştırmalı Dinler Tarihi	331	51.7	102	15.9	120	18.8	87	13.6	640	100
Hadis	378	59.1	128	20.0	94	14.7	40	6.3	640	100
Akaid ve Kelam	440	68.8	133	20.8	61	9.5	6	0.9	640	100
Hitabet ve Mesleki Uygulama	432	67.5	141	22.0	65	10.2	2	0.3	640	100
İslam Tarihi ve Medeniyeti	323	50.5	115	18.0	122	19.1	80	12.5	640	100

Ankete katılan öğrencilere meslek derslerinin işleniş yöntemlerinden memnun olup olmadıklarına ilişkin bir soru yönelttik. Tablo 20.'de görüldüğü gibi meslek derslerinin işleniş yöntemlerini her bir ders için ayrı olarak değerlendirdik. Buna göre Kur'an-ı Kerim dersinin işlenişinden memnun olan öğrenciler % 61.2, memnun olmayanlar % 31.3 ve kararsız olduğunu belirtenler % 0.7 oranındadır. İmam Hatip Lisesinin en temel dersi diyebileceğimiz Kur'an-ı Kerim'in işlenişinde bu düzeyde bir memnuniyetin çıkması, öğretmenlerimizin bu dersin öğretiminde daha dikkatli davranmalarını gerektirmektedir.

Arapça dersi % 42.8 gibi çok düşük sayılabilecek bir oranda işleniş memnuniyetine sahiptir. Öğrencilerin % 43.1'i bu dersin işlenişinden memnun değil ve % 13.6'sı da bu konuda kararsızdır. Bu ders Arapça branş öğretmenleri tarafından okutulması gereken bir derstir. Ancak Sivas ve ilçelerinde yeterli düzeyde branş öğretmeni bulunmadığı için meslek dersleri öğretmenleri de bu dersi okutmaktadır. Temel Dini Bilgiler dersinin işleniş için öğrencilerin % 62.4'ü tarafından memnuniyet duyulmakta, % 15.8'i tarafından memnuniyet duyulmamakta ve % 14.6'sı ise kararsız olduğunu belirtmektedir. % 70.9 oranıyla Siyer dersi işlenişte en çok memnun olunan derstir. Bu dersin işlenişinden memnun olmayanlar % 13.9 ve kararsız olduğunu belirtenler % 8.9

oranındadır. Fıkıh dersinin işlenişinden öğrencilerin % 65.3'ü memnun, % 17.5'i memnun değil ve % 11.1'i ise kararsız durumdadır. Tefsir dersinde % 62.8 oranında memnun, % 25.9 oranında memnun değil ve % 10.3 oranındaki öğrenci kararsız olduğunu ifade etmektedir. Karşılaştırmalı Dinler Tarihi dersi için öğrencilerin % 51.7'si işlenişinden memnun olduğunu, % 15.9'u memnun olmadığını ve % 18.8'i kararsız olduğunu belirtmektedir. Hadis dersinin işlenişinden memnun olan öğrenciler % 59.1, memnun olmayanlar % 20.0 ve kararsız olanlar % 14.7 oranındadır. Akaid - Kelam dersinin işlenişinden memnuniyet belirtenler % 68.8, memnuniyet belirtmeyenler % 20.8 ve kararsız olduğunu belirtenler % 9.5 oranındadır. Hitabet ve Mesleki Uygulama dersinin işlenişinden öğrencilerin % 67.5'i memnun, % 22.0'ı memnun değil ve % 10.2'si kararsızdırlar. İslam Tarihi ve Medeniyeti dersi için öğrencilerin % 50.5'i işlenişten memnun olduğunu ifade ederken % 18.0'i memnun olmadığını ve % 19.1'i ise kararsız olduğunu ifade etmektedir. Derslerin işlenişinden ortalama öğrencilerin % 60.3'ü memnun, % 22.2'si memnun değil ve % 12.0'si kararsız durumdadır.

2013-2014 eğitim öğretim yılında Kayseri'de yapılan bir araştırmaya göre öğretmenlerin etkili ders işleyememeleri İmam hatiplere karşı öğrencilerde memnuniyetsizlik oluşturmaktadır (Korkmaz 2015: 597).

3.6. Meslek Derslerinin İşlenişinde Etkileşimli Tahta, Projeksiyon, Cd., Slayt, Sunum vb. Materyalleri Kullanma Oranı

İmam Hatip Lisesinde öğrencinin dersi en iyi biçimde anlamasını sağlayacak öğretim materyallerinin öğretmen tarafından kullanılması, öğretmen için belirlenen sınıftaki rolleri arasındadır (Demirel 2011: 184). Öğretmen etkili bir eğitim için etkileşimli tahta, bilgisayar ve internet gibi günümüz teknolojisini verimli biçimde kullanırken aynı zamanda gelenekten de kopmadan temel kaynaklardan ve kütüphaneden yararlanmalı ve öğrencileri yönlendirebilmelidir. Çünkü okulun donanım ve teknolojik yapısı öğretmenin profesyonelliğini etkiler (Çekin 2015: 91).

Tablo 21. Meslek Derslerinin İşlenişinde Etkileşimli Tahta, Projeksiyon, Cd., Slayt, Sunum vb. Materyalleri Kullanma Oranı

	N	%
Cevap yok	3	.5
Hiç	134	20.9
Bazen	411	64.2
Çok sık	92	14.4
Toplam	640	100.0

Tablo 21. incelendiğinde derslerin işlenişinde günümüzün modern eğitim materyalleri olan etkileşimli tahta, projeksiyon, Cd., Slayt, sunum vb. materyallerin kullanılma oranı en fazla bazen seçeneğinde % 64.2 olarak görülmektedir. Çok sık kullanıldığını belirtenlerin oranı % 14.4 olurken hiç kullanmadıklarını ifade edenlerin oranı % 20.9'dur.

3.7. Meslek Dersleri İşlenirken Temel İslami Kaynaklardan Yararlanma Durumu

Tablo 22. Meslek Dersleri İşlenirken Temel İslami Kaynaklardan Yararlanma Durumu

	N	%
Cevap yok	3	.5
Hiç	83	13.0
Bazen	388	60.6
Çok sık	166	25.9
Toplam	640	100.0

Tablo 22.'de görüldüğü gibi Meslek Dersleri İşlenirken Temel İslami kaynaklardan yararlanma oranı bir önceki materyal kullanımıyla benzer durumdadır. Bazen diyenler % 60.6, çok sık diyenler % 25.9 oranında olup hiç yararlanmadığını belirtenler % 13.0 oranındadır.

3.8. Okul kütüphanesinden Meslek Derslerine ilişkin yararlanma durumu

Tablo 23. Okul Kütüphanesinden Meslek Derslerine İlişkin Yararlanma Durumu

	N	%
Cevap yok	5	.8
Hiç	326	50.9
Bazen	265	41.4
Çok sık	44	6.9
Toplam	640	100.0

Okul kütüphanesinden yararlanma konusunda Tablo 23.'e göre öğrencilerin % 50.9 hiç cevabını verirken, % 41.4'ü bazen ve % 6.9'u çok sık cevabını işaretlemiştir. Bu sonuç, kütüphanelerden yeterince yararlanılmadığını ve daha işlevsel bir şekilde kullanılmalrının önemini ortaya koymaktadır.

3.9. Meslek Dersleri Öğretmenlerini Model Alma Durumu

İnsan yaşamı durağan değil, dinamik ve karmaşık, kaotik süreç ve etkileşimlerden oluşmaktadır. İşte bu karmaşık süreçler içerisinde, ergen yaştaki gencin, sevgisine ve desteğine güvenilebileceği birisine ihtiyacı bulunmaktadır. Onun güvenileceği, örnek alacağı, içini açacağı, korkularını, kaygılarını, başarısını ve sevincini paylaşacağı, sevilen ve sayılan bir insan (Cüceloğlu 2005: 104) olmalıdır. İmam Hatip Lisesinde bu kişi meslek dersleri öğretmeni olmalıdır.

Bir öğretmen yeri geldiğinde öğrencinin gözünde ana-baba ve diğer tüm insanlardan daha önde bulunan kişidir. Böyle bir öğretmenin öğrenci üzerindeki eğitimcilik etkisi de çok fazladır. Çoğu zaman öğrenci öğretmene benzemek için onu örnek (Başaran 1992: 195) almakta, öğretmeni onun rol modeli olmaktadır. Başkalarını niyetle değil, eylem ve davranışla etkileyebiliriz. Varoluşuyla öğretmenlik yapan bir kişi, öğrencinin gönlünü kazanmadan kafasına hitap edilemeyeceğini bilir. Öğrencinin gönlüyle ilişki kurulduktan sonra arkası gelir. Bu nedenle öğretmen, öğrencisiyle öncelikle güvene dayalı bir ilişki kurmalı, öğrencinin bir birey olduğunun bilinciyle hareket etmelidir (Cüceloğlu ve Erdoğan 2014: 150).

Öğretmenin öğrencilerine örnek olabilmesi, öğretmende örnek niteliklerin bulunmasına bağlıdır. Öğretmenin örnek olabilecek en önemli kişilik özelliklerinden birisi, öğrencileriyle sıcak ve samimi bir dostluk oluşturabilmesidir. Diğer bir özellik ise öğretmenin düzenli ve planlı çalışmasıdır. Bu iki özellik öğretmenin başarısını yükselten ve sürdüren niteliklerdir (Başaran 1992: 195).

İnsanı esas alan dengeli bir eğitim sistemi, bilgi edindirmenin yanı sıra bireye, davranış sergileyebilecek bir karakter kazandırır ve estetiğe sahiptir. Bir öğrenci kendisini tanır, bu yönde bilgi kazanır, iyiyi ve kötüyü ayırt edebilecek hale gelirse, estetik bir zevke sahip olursa işte onun için dengeli bir eğitim öğretim gerçekleşmiş olur. Öğretmen olmak, insan ve öğretmen olarak kişinin kendini tanıma, karşısındakini değerlendirme, bilgili olma ve bilgi kazandırma niteliğine sahip olması demektir. Aynı şekilde öğretmen, davranışları doğruyu ve yanlış ayırt ederek yorumlama ve bu doğrultuda davranış sergileme, estetiği önemseyen bir insan olma (Cüceloğlu ve Erdoğan 2014: 80-81) özellikleriyle model olmalıdır. Öğretmenin çevresel rolleri (Kıncal 2009: 40, Sarpkaya 2005: 63) arasında sayılan model olma, örnek kişiliği ve eğitimciliğin sembolü şeklinde kendini gösterir. Duygu, düşünce, davranışlarıyla öğrencilerine örnek olması gereken, dini ve ahlaki yaşantıda öğrencilerine model olması beklenen meslek dersleri öğretmenin bunu ne ölçüde başarabildiğini öğrenmek istedik.

Tablo 24. Dini-Ahlaki Davranış ve Yaşayısta Öğrencilerin Kimi Model Aldıkları

	N	%
Cevap yok	13	2.0
Ailem	300	46.9
Cami Hocası/Din Görevlisi	57	8.9
Meslek Der. Öğretmeni	141	22.0
Kültür Dersleri Öğretmeni	26	4.1
Arkadaşlarım	25	3.9
Diğer	78	12.2
Toplam	640	100.0

Tablo 24. incelendiğinde öğrencilerin dini-ahlaki davranış ve yaşayısta kendilerine model olarak kimi aldıkları konusunda önceliğin % 46.9 ile aileye verildiği görülmektedir. % 22.0 oranı ile meslek dersleri öğretmeni model olma konusunda ailenin yarısından bile daha az durumdadır. Ahlaki yozlaşmanın alabildiğine yaygın olduğu günümüzde elbette daha muhafazakâr ve dindar aileler çocuklarını İmam Hatip Lisesine göndermektedirler. Ancak ailelerin dini bilgi ve dini eğitim düzeyi göz önünde bulundurulduğunda İlahiyat eğitimi almış, İslami yaşam ve davranışta örnek olması gereken meslek dersleri öğretmenin bu kadar düşük oranda model alınması düşündürücüdür.

Meslek Dersleri Öğretmenlerini Model Alma Durumunun Değişkenlerle İlişkisi

Tablo 25. Meslek Dersleri Öğretmenlerini Model Alma Durumunun Değişkenlerle İlişkisi																
	Okulun bulunduğu yer				Okuduğu Sınıf				Okul Türü				Öğrencinin Cinsiyeti			
	İl		İlçe		11. Sınıf		12. Sınıf		Anadolu		Normal		Bay		Bayan	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Cevap yok	5	1.3	8	3.1	5	1.7	8	2.3	7	2.0	6	2.1	8	2.4	5	1.7
Ailem	196	50.8	104	40.9	148	51.4	152	43.2	167	47.7	133	46.0	158	47.0	142	46.9
Cami Hocası	33	8.5	24	9.4	32	11.1	25	7.1	28	8.0	29	10.0	43	12.8	14	4.6
Mes Der Öğret.	63	16.3	78	30.7	61	21.2	80	22.7	71	20.3	70	23.9	53	15.8	88	28.7

Kül Ders Öğret.	22	5.7	4	1.6	4	1.4	22	6.3	23	6.6	3	1.0	8	2.4	18	5.9
Arkadaşları m	13	3.4	12	4.7	12	4.2	13	3.7	13	3.7	12	4.2	17	5.1	8	2.6
Diğer	54	14.0	24	9.4	26	9.0	52	14.8	41	11.7	37	12.8	49	14.6	29	9.6
Toplam	386	100.0	254	100.0	288	100.0	352	100.0	350	100.0	290	100.0	336	100.0	304	100.0

Tablo 25.'a göre meslek dersleri öğretmenini model alma konusunda il merkezinde okuyan öğrencilerden anketimize katılanların % 50.8'i ailem, % 16.3'ü meslek dersleri öğretmeni, % 8.5'i cami hocası/din görevlisi, % 5.7'si kültür dersleri öğretmeni, % 3.4'ü arkadaşlarım, % 14.0'ü ise diğer cevabını vermektedir. İlçelerdeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin % 40.9'u ailem, % 30.7'si meslek dersleri öğretmeni, % 9.4'ü cami hocası/din görevlisi, % 4.7'si arkadaşlarım, % 1.6'sı kültür dersleri öğretmeni, % 9.4'ü ise diğer cevabını vermektedir. İl merkezi ile ilçelerdeki İmam Hatip Liselerinde okuyan öğrencilerin bu cevapları arasındaki istatistiksel farklılık ki kare testine ($p=,000$, $p<,05$) göre oldukça anlamlı görülmektedir.

İl merkezindeki öğrencilerin ailelerinin daha bilinçli ve eğitimli olması ailelerinin örnek alınmasında etkili olabilir. Yine ilçelerde meslek dersleri öğretmenin dini ve ahlaki yaşayışta kendilerine model olarak daha fazla oranda model alınması, buralarda görev yapan öğretmenlerin daha genç, idealist, öğrenciyle daha samimi ve sıcak ilişki kurabilmeleri neden olabilir.

Tabloya göre 11. sınıfta okuyan öğrencilerden anketimize katılanların % 51.4'ü ailem, % 21.2'si meslek dersleri öğretmeni, % 11.1'i cami hocası/din görevlisi, % 4.2'si arkadaşlarım, % 1.4'ü kültür dersleri öğretmeni, % 9.0'u ise diğer cevabını vermektedir. 12. Sınıfta öğrenim gören öğrencilerin % 43.2'si ailem, % 22.7'si meslek dersleri öğretmeni, % 7.1'i cami hocası/din görevlisi, % 6.3'ü kültür dersleri öğretmeni, % 3.7'si arkadaşlarım, % 14.8'i ise diğer cevabını vermektedir. 11. ve 12. Sınıfta okuyan öğrencilerin bu cevapları arasındaki istatistiksel farklılık ki kare testine ($p=,004$, $p<,05$) göre anlamlı görülmektedir.

İmam Hatip Lisesinde okuyan gencin sınıfı yükseldikçe aileye bağımlılığı doğal olarak azalmakta ve onu modellemesi de buna bağlı olarak daha aşağı düzeye inmektedir. Meslek dersleri öğretmenini model alma her iki sınıf için birbirine yakın oradadır. Cami hocası/din görevlisi 11. sınıflarda daha fazla model alınmakta iken, kültür dersleri öğretmenleri 12. sınıftaki öğrenciler tarafından daha fazla model alınır durumdadır. Aynı şekilde 12. sınıftaki öğrenciler açısından diğer seçeneği daha çok işaretlenmiştir.

Anadolu kısmında okuyan öğrencilerden anketimize katılanların % 47.7'si ailem, % 20.3'ü meslek dersleri öğretmeni, % 8.0'i cami hocası/din görevlisi, % 6.6'sı kültür dersleri öğretmeni, % 3.7'si arkadaşlarım, % 11.7'si ise diğer cevabını vermektedir. Normal kısımda öğrenim gören öğrencilerin % 46.0'sı ailem, % 23.9'u meslek dersleri öğretmeni, % 10.0'u cami hocası/din görevlisi, % 1.0'i kültür dersleri öğretmeni, % 4.2'si arkadaşlarım, % 12.8'i ise diğer cevabını vermektedir. Anadolu ve normal program uygulayan kısımlarda okuyan öğrencilerin bu cevapları arasındaki istatistiksel farklılık ($p=,133$, $p>,05$) anlamlı değildir.

Tabloya göre erkek öğrencilerden anketimize katılanların % 47.0'si ailem, % 15.8'i meslek dersleri öğretmeni, % 12.8'i cami hocası/din görevlisi, % 2.4'ü kültür dersleri öğretmeni, % 5.1'i arkadaşlarım, % 14.6'sı ise diğer cevabını vermektedir. Bayan öğrencilerin % 46.9'u ailem, % 28.7'si meslek dersleri öğretmeni, % 4.6'sı cami hocası/din görevlisi, % 5.9'u kültür dersleri öğretmeni, % 2.6'sı arkadaşlarım, % 12.2'si ise diğer cevabını vermektedir. Anadolu ve normal program uygulayan kısımlarda okuyan öğrencilerin bu cevapları arasındaki istatistiksel farklılık ki kare testine ($p=,000$, $p<,05$) göre oldukça anlamlı görülmektedir. Erkek ve bayan öğrencilerin verdikleri cevaba göre ailem diyenler arasında çok fazla bir farklılık gözükmemektedir. Asıl farklılık meslek dersleri öğretmeni cevabını verenlerdedir. Daha duygusal bir yapıya sahip olan bayan öğrencilerin dini ve ahlaki yaşayışta ailelerinden sonra kendilerine en fazla meslek dersleri öğretmenini model olarak seçmelerinin nedeni, etkileşim içerisinde olduğu insan sayısının az olması ve sosyal çevresinin daha dar olmasından kaynaklanabilir. Ayrıca bu yaşlardaki kız çocuklarının erkeklere göre iki yıl daha erken ergenlikten çıkıp olgunlaşmaları, erkek çocuklarına nazaran daha akli başında hareket edip büyüklerine saygı göstererek onları örnek almalarından kaynaklanıyor olabilir.

SONUÇ

Araştırmada öne çıkan sonuçları şöyle sıralayabiliriz

Araştırma bulguları, İmam hatip Lisesinde okuyan öğrencilerin meslek derslerini sevme konusunda, okudukları derslerin tamamına eşit tavır takınmadıklarını göstermektedir. Günümüzde özellikle öne çıkan farklı inanç gruplarını tanıma, anlama ve hoş görme anlayışına katkıda bulunması amaçlanan Karşılaştırmalı Dinler Tarihi dersi ile İslam Tarih ve Medeniyeti dersinin gereken ilgiyi görmediği ortaya çıkmaktadır.

İmam Hatip Lisesinde öğrenim gören öğrenciler, meslek derslerinin zorunlu olmayıp seçimli olması durumunda yaklaşık % 40 oranındaki bir sayı bu dersleri seçmeyeceğini ifade etmiştir. İmam Hatip ruhuna ve misyonuna ters olan bu anlayışın nedenleri olarak şunu söyleyebiliriz: Bu anlayıştaki öğrenciler meslek dersleri için yeterince motive edilip önemi kavratılmamış olabilir.

İmam Hatip lisesini seçmede yeterli düzeyde bilinçli davranılmamış ya da meslek dersleri öğretmenleri ve okul yönetimleri tarafından bu dersler yeterince benimsenmemiş olabilir.

Meslek derslerinin öğrencilerin düşünce ve inançlarının şekillenmesinde, kanaatimizce öğretmen tutumundan kaynaklanan ve okul ve öğretmenlere gösterilen tepki sonucu, kendilerine bu konuda bir katkı ve etkisinin olmadığı az sayıda da olsa bir grup öğrenci tarafından benimsendiği tespit edilmektedir. Aynı şekilde öğrencilerin bakış açısı ve değerlendirmelerine göre, okudukları meslek dersleri, onların duyu, düşünce ve davranışlarına yeterli düzeyde etkili olmamıştır. Öğrencinin okula aidiyeti, okulu benimseme anlayışı değiştirilmelidir. Öğrenci gözünde geçer not alınarak sınav odaklı düşünme anlayışı terk ettirilmeli, meslek derslerinin içeriğinin dünya ve ahiret hayatını ilgilendiren bilgiler olduğu bilinci kazandırılmalıdır.

Bir dersin sevilip benimsenmesi öğretmenin tutum ve davranışlarıyla ilgilidir. Öğrencinin öğretmene göstereceği sevgi, öğretmenin sevecen, sempatik ve esprili olması, adil, içten, samimi ve anlayışlı olmasıyla yakından ilgilidir. İmam hatip Lisesinde çalışan öğretmenlerin bu konularda eksikliklerinin bulunduğu ya da öğrenciler tarafından böyle anlaşılmasına neden olan tutum ve davranışlar sergiledikleri araştırmamızdan elde edilmiştir. Bir diğer husus ta meslek dersleri öğretmenlerinin çağın gerektirdiği günümüz teknolojisini ve araç- gereçleri yeterli düzeyde kullanmadıkları sonucudur. Meslek derslerinin işleniş biçiminden öğrencilerin önemli bir kısmının memnun olmadıkları da elde ettiğimiz sonuçlardandır. Aynı şekilde temel kaynaklardan ve kütüphaneden yararlanma düzeyi düşüktür.

Genellikle dindar ve muhafazakâr ailelerin çocukları İmam Hatip Liselerinde eğitim almaktadır. Bu dini ve ahlaki yaşayışta öğrencilerin kendi ailelerini örnek almalarının nedenidir. Ancak ilahiyat eğitimi almış, İslami yaşam ve davranışta örnek alınması gereken meslek dersleri öğretmenlerinin bunu başaramadığı, öğrencilerin çok az bir kısmı tarafından model alındıkları üzerinde düşünülmesi gereken bir sonuçtur.

KAYNAKÇA

- ARPACI, Mücahit ve Cemil Yıldırım (2015). İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinin “İmam hatip Lisesi” Kavramına Yönelik Görüşlerinin Metafor analizi Yoluyla İncelenmesi (Diyarbakır Örneği), *100. Yılında İmam Hatip Liseleri*, İstanbul: DEM yayınları, s. (359-372).
- AYDIN, Mehmet Zeki. “Arapçayı Nasıl Öğretelim”, s.18, <http://www.mehmetzekiaydin.com/alimalarim/2011%20de%20arapca%20ogretmek%2022.12.2011.pdf> (Erişim tarihi: 15.09.2015).
- BAŞARAN, İbrahim Ethem (1992). *Eğitim Psikolojisi*, Ankara: Gül Yayınları.

- CÜCELOĞLU, Doğan (2005). *Başarıya Götüren Aile*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- CÜCELOĞLU, Doğan ve İrfan Erdoğan (2014). *Öğretmen Olmak Bir Can'a Dokunmak*, İstanbul: Final Yayınları.
- ÇEKİN, Abdulkadir (2015). "İmam Hatip Lisesi Meslek Dersleri Öğretmenlerini Profesyonelliği Üzerine Bir Araştırma", JASS, The Jurnal Of Akademik Social Science Studies, N:37, s. (85-100) http://www.jasstudies.com/Makaleler/1084390007_7-Yrd.%20Do%C3%A7.%20Dr.%20Abdulkadir%20%C3%87ekin.pdf (Erişim tarihi: 15.09.2015)
- DEMİREL, Özcan (2011). *Öğretim İlke ve Yöntemleri Öğretme Sanatı*, Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- HÖKELEKLİ, Hayati (2005). *Din psikolojisi*, Ankara: TDV Yayınevi.
- KAYMAKCAN, Recep (2005). "İmam Hatip Liselerinde Dinler Tarihi Öğretimi", *İmam Hatip Liselerinde Eğitim ve Öğretim*, (Yayına Haz. Mahmut Zengin), İstanbul: DEM Yayınları.
- KINCAL, Remzi Y. (2009). *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara: Nobel Yayın.
- KORKMAZ, Mehmet (2015), "İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinin Bu Okulu tercih Süreçleri: Nasıl? Ve Neden?", *100. Yılında İmam Hatip Liseleri*, İstanbul: Dem Yayınları. S. (563-599)
- PEKER, Hüseyin (2013). *Din Psikolojisi*, İstanbul: Çamlıca Yayınları.
- SARPKAYA, Ruhi (2005). "Bir Mesele Olarak Öğretmenlik", *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, (Ed. Musa Gürsel ve Muhsin Hesapçıoğlu). Konya: Eğitim Kitabevi.
- TARHAN, Nevzat (2014). *Duyguların Psikolojisi*, İstanbul: Timaş Yayınları.
- YAVUZ, Kerim (1987). *Çocukta Dini Duygu ve Düşüncenin Gelişmesi*, Ankara: DİB Ya